

Pszichoterápia szakvizsga tételei, Pécs

1. Általános pszichoterápiás kérdések

- 1.1. A pszichoterápia története, hazai története, jelen helyzete
- 1.2. A pszichoterápiás diagnosztikai rendszerek
- 1.3. A pszichoterápiás módszerek osztályozása
- 1.4. A pszichoterápia jogi, szabályozási és finanszírozási kérdései
- 1.5. A pszichoterápia eredményességének kritériumai
- 1.6. A szenvedélybetegségek pszichoterápiája
- 1.7. A szorongásos beteg pszichoterápiája
- 1.8. A depressziós betegek pszichoterápiája
- 1.9. A paranoiás betegek pszichoterápiája
- 1.10. A személyiségzavarok pszichoterápiája
- 1.11. A kényszerbetegségek pszichoterápiája
- 1.12. Az akut és elhúzódó gyász pszichoterápiája
- 1.13. A pszichoszomatikus betegségek pszichoterápiája
- 1.14. Pszichoterápia szkizofréniában szenvedőknél
- 1.15. Az időskorúak pszichoterápiája
- 1.16. Az osztályos pszichoterápiás rendszer működése, terápiák egymásra hatása, pszichoterápiás módszerek kombinációja
- 1.17. A terápiás helyzet és jelentősége a különböző pszichoterápiás módszerekben (egyéni, csoport, család)
- 1.18. A terápiás kapcsolat: munkakapcsolat, terápiás szövetség, terápiás szerződés
- 1.19. Terápiás közösség, nagycsoport
- 1.20. Különbségek az ambuláns és osztályos pszichoterápiák közt
- 1.21. Szupportív terápia, pszichoterápiás szaktanácsadás, segítő szindróma és kiégés jelensége

2. Az egyes irányzatok / módszerek általános ismerete

- 2.1. Fontosabb családterápiás irányzatok és jellegzetességeik. A rendszerparadigma jellemzői. A családterápia indikációja és kontraindikációja.
- 2.2. Felnőtt és gyermekkori mentális zavarok összefüggése a családi rendszer működésének diszfunkcióival
- 2.3. A csoportterápia kialakulás, jellegzetességei, fajtái és jellemzői. A csoportterápiás helyzet és a csoportfolyamat jellemzői. Gyógyító tényezők a csoportban.
- 2.4. A pszichodráma csoport jellegzetességei, az ülés szerkezete, a terapeuták szerepe. A protagonista centrikus és a csoportcentrikus pszichodráma
- 2.5. A gyermekpszichoterápia és a serdülők pszichoterápiájának jellegzetességei. A terapeuta szerep sajátosságai, első interjú, szerződés-kötés, a szülők bevonásának szempontjai.

- 2.6. Gyakori gyermekkori szorongásos kórképek, funkciózavarok, azok dinamikai háttere. A gyermekkori és felnőttkori mentális zavarok összefüggései.
- 2.7. A viselkedésterápia szemlélete, elméleti alapjai, főbb módszerei.
- 2.8. A kognitív terápia elméleti háttere. A kognitív terápia módszer jellegzetességei és alkalmazási területe, indikációi és kontraindikációi. A Young-féle sématerápia.
- 2.9. A hipnózis elmélete, a hipnotikus kapcsolat jellemzői, főbb indukciós technikák alkalmazása az általános gyógyításban. A hipnózis indikációi, kontraindikációi.
- 2.10. A relaxációs technikák alapelvei, osztályozása és jellegzetességeik. Az imaginatív terápia és hatásmechanizmusok.
- 2.11. A humanisztikus irányzat elmélete. A kliens-változók, a terapeuta-változók, az önfeltáró folyamat a személyközpontú terápiaiban.
- 2.12. A pszichoanalízis kialakulása, fejlődésének fő irányai, hatása más pszichoterápiás irányzatokra.
- 2.13. A pszichoanalitikus módszer fő jellegzetességei, a pszichoanalitikus személyiségmodell, a tárgykapcsolat-elmélet lényege.
- 2.14. A rövid dinamikus pszichoterápia jellegzetességei, a fókusz fogalma.
- 2.15. A pszichoanalízis és a dinamikus lélektan egyéb irányzatai.
- 2.16. A Jungi személyiségmodell vázlata és alapfogalmai. Személyes és kollektív tudattalan, archetipusok, az álom Jungi felfogása.

3. Az egyes irányzatok / módszerek specifikus ismerete (csak a preferált módszerből)

3.1. Családterápia

- 3.1.1. A családterápia helye a pszichoterápiák között. A rendszerszemlélet, mint paradigmaváltás.
- 3.1.2. A családterápia indikációi, kontraindikációi és formái (módozatai).
- 3.1.3. Normalitás és patológia kérdése a családterápiaiban. Fejlődéselv, mint szemléleti hozzáállás és terápia beállítódás (egyéni fejlődés, párcapcsolat fázisai, családi életciklus használata).
- 3.1.4. A családterápia fő irányzatai és képviselői.
- 3.1.5. Az autonómia fejlődésének támogatása és a transzgenerációs hatások kezelése a pár és családterápiaiban.
- 3.1.6. Első interjú. A családterápiás folyamat jellemzői. Együttműködés más terápia és támogató rendszerekkel. Szupervízió a családterápiaiban.
- 3.1.7. A neutralitás, cirkularitás és hipotézisalkotás elveinek alkalmazása, főbb intervenciók technikák a családterápiaiban.
- 3.1.8. A családi formációk változása, ennek családterápiás konzekvenciái, posztmodern fordulat a családterápiaiban.

3.2. Csoportanalízis

- 3.2.1. Az analitikus csoportterápia nemzetközi és hazai története.
- 3.2.2. Bion csoportelmélete, Whitacker-Liebermann fokális konfliktus-modellje.
- 3.2.3. Foulkes csoportelmélete, a matrix fogalma.
- 3.2.4. Yalom és az interakcionista megközelítés.
- 3.2.5. Áttétel-viszontáttétel, ellenállás a csoportanalízisben.

- 3.2.6. A vezető feladatai a csoportanalitikus csoportban.
- 3.2.7. A terápiás helyzet és az alapszabály a csoportanalízisben.
- 3.2.8. A csoportanalízis indikációi, alkalmazási formái.
- 3.2.9. A csoportanalízis nem-specifikus és specifikus hatótényezői.
- 3.2.10. A nagycsoport analitikus elméletei.

3.3. Gyermekpszichoterápia

- 3.3.1 A fejlődés viszontagságai és a gyermek-pszichopatológia összefüggései.
- 3.3.2 Neurózis és terápiája a gyermekkorban.
- 3.3.3 Borderline és narcisztikus patológia és terápiája gyermek- és serdülőkorban.
- 3.3.4 A gyerekkori szorongások: fóbia, kényszer, pavor nocturnus.
- 3.3.5 A gyermek és a felnőtt pszichoterápiái alapvető különbségei.
- 3.3.6 A korai anya-gyermek kapcsolat és szerepe a későbbi pszichopatológiában.
- 3.3.7 A serdülés pszichopatológiai és terápiás vonatkozásai.
- 3.3.8 Gyerekkori funkciózavarok.
- 3.3.9 A látenciakor tünetei és terápiájuk.

3.4. Hipnoterápia

- 3.4.1. A hipnózis indukciós és mélyítési technikái.
- 3.4.2. A hipnózis magatartási, élmény- és kapcsolati dimenziója, a kommunikáció jellegzetességei.
- 3.4.3. A feltáró célú hipnoterápia eszköztára, a korregressziós jelenségkör alkalmazhatósága.
- 3.4.4. Gyermekeknél alkalmazható hipnózis indukciós technikák, mesék, metaforák használata, szimbolikus munka.
- 3.4.5. Csoportmódszerek hipnózisban.
- 3.4.6. Az aktív-éber hipnózis ismertetése, alkalmazhatósága.
- 3.4.7. A tüneti hipnoterápia módszerei, jellegzetességei.
- 3.4.8. A hipnózis alkalmazhatósága a szomatogyógyászatban.
- 3.4.9. Az indikáció és kontraindikáció megítélésének szempontjai.
- 3.4.10. A hipnózis pszichoanalitikus, disszociációs és neodisszociációs elmélete.

3.5. Viselkedésterápia és kognitív terápia

a) Viselkedésterápia.

- 3.5.1. A viselkedésterápia fejlődésének története.
- 3.5.2. A viselkedésterápiák tanuláselméleti alapfogalmai.
- 3.5.3. A viselkedés-szemponitú diagnosztika.
- 3.5.4. A klasszikus szisztematikus deszenzitizálás, a deszenzitizálás különböző formái és az ingerelárasztás módszere.
- 3.5.5. Az operáns kondicionálásra épülő viselkedésterápiás módszerek. Negatív tréning.

3.5.6. Önkontroll módszerek.

3.5.7. Viselkedéstréning – szociális kompetencia, asszertivitás. Viselkedésterápiás csoportmódszerek.

3.5.8. A fóbiák és a kényszerek viselkedésterápiája.

3.5.9. A szexuális zavarok viselkedésterápiája.

3.5.10. A étkezési zavarok viselkedésterápiája.

b) Kognitív terápia

3.5.11. A kognitív terápia elmélete, alapfogalmai, alapelvei, a kognitív struktúra szerveződése.

3.5.12. A negatív automatikus gondolatok szerepe, azonosítása, alternatívák kialakítása, az ezekhez kapcsolódó kognitív terápiás technikák (naplóvezetés, 3,5 ill. 7 oszlopos módszer, viselkedési technikák stb.).

3.5.13. A diszfunkcionális attitűdök, másodlagos hiedelmek jellemzői és terápiás megközelítésük. Az alapsémák jellemzői és terápiás kezelésük.

3.5.14. A kognitív terápiás ülések struktúrája, a terápia menete, a kognitív terápia szakaszai.

3.5.15. Alapvető kognitív terápiás technikák. Konceptualizálás, szókrateszi kérdés, irányított önfeltárás.

3.5.16. A szorongásos zavarok (pánik,kényszer,szociális fóbia stb.) kognitív terápiás modellje.

3.5.17 A depresszió kognitív terápiája.

3.5.18 A hipochondriasis, az irritabilis bélszindróma, a szomatiform zavarok és az evészavarok kognitív terápiás modelljei.

3.5.19 A személyiségzavarok kognitív terápiája.

3.6. Pszichoanalízis

3.6.1. A pszichoanalitikus ösztöntan. Agresszióelmélet.

3.6.2. Én-pszichológia: énejlődés, én-védő mechanizmusok. Pszichopatológiai és terápiás összefüggések.

3.6.3. Szelf-pszichológia, narcizmus-koncepciók, terápiás konzekvenciák.

3.6.4. A szorongás pszichoanalitikus felfogása. Traumatán.

3.6.5. A tárgykapcsolat-elméletek fejlődése és pszichopatológiai vonatkozásai.

3.6.6. A tünet. Ödipális, preödipális konfliktus pszichopatológia.

3.6.7. A pszichoanalitikus helyzet és az alapszabály. Az analitikus szerep felfogásai, az analitikus funkciói. Áttétel, viszontáttétel.

3.6.8. A tudattalan működésmódjai. Álom, álmfejtés, álomszimbólika.

3.6.9. A pszichoanalízis hatásmódjáról alkotott felfogás. Az eredményesség.

3.6.10. Új pszichoanalitikus megközelítések: csecsemő kutatás, interszubjektív pszichológia, mentalizációs modell.

3.7. Pszichodráma

3.7.1. A pszichodráma terápia indikációs területei, jelentőségük. Pszichotikusok drámaterápiájának specifikumai. A gyerekdráma specifikumai.

3.7.2. A pszichodráma ülés szakaszai, jelentőségük, a warming up néhány technikája.

3.7.3. A szociometria rendszere (dramatikuss és kérdőíves technikák) és a szociális atom mint elmélet és technika.

3.7.4. A szerep Moreno rendszerében és a szerepkonzerv fogalma, a szerepfejlődés, a segéd én lényege és funkciói.

3.7.5. Az ellenállás fogalma, megjelenése, és kezelésének lehetőségei a pszichodrámban.

3.7.6. A realitástöbblet lényege és megvalósulási formái a pszichodrámban. A regressziós technikák szerepe a terápiás folyamatban.

3.7.7. A szerepcseré lényege és funkciói, a belső hang, a duplázás, a hasonmás, a tükör és az interjú technikák lényege és alkalmazási szabályai.

3.7.8. A sharing, a szerepvisszajelzés és az identifikációs visszajelzés lényege és alkalmazási szabályai.

3.7.9. Az álom megjelenítése a pszichodrámban, a visszajelzés különbözőségei a protagonista, csoport- és álom- játéknál.

3.7.10. Keretek és szabályok, a csoportdinamika kezelése a pszichoterápiás pszichodráma csoportban. Koterápiás vezetés, absztinencia és pszichodráma pszichoterapeuta transzparenciája.

3.8. Relaxációs- és szimbólumterápia

3.8.1. A relaxációs terápiák története, gyökerei, előzményei, helye a pszichoterápiák között és a pszichoterápiás rezsimben.

3.8.2. A relaxáció élettani hatásai, fiziológiai változások, szervtréning.

3.8.3. Az autogén tréning alapgyakorlatainak jellemzői.

3.8.4. Az autogén tréning specifikus és nem specifikus hatásai, indikációi és kontraindikációi.

3.8.5. A kitekintő kérdések, asszociációk munkamódja a relaxációs terápiában.

3.8.6. A Koronkai-, Desoilles-, Leuner-féle képélmény, meditációs-imaginációs rendszerek fokozatai és műveleti szintjei.

3.8.7. Pszichodinamikai jellegzetességek, ellenállások és áttételek a relaxációs és meditációs terápiákban.

3.8.8. A képélmények szimbólumfeldolgozásának munkamódja az imaginációban és a meditációban.

3.8.9. Regressziós szintek megjelenése a relaxációban és a szimbólumterápiákban.

3.8.10. A passzív koncentráció jelensége és jellegzetessége a relaxációban.

3.9. Személyközpontú terápia

3.9.1. A humanisztikus pszichológia alapelvei és emberképe. A személyközpontú pszichoterápia történeti vonatkozásai, fejlődése, irányzatai.

3.9.2. A terapeuta változók koncepciója, a nem specifikus tényezők tana és kritikája.

3.9.3. Empátia, verbalizáció, feltétel nélküli elfogadás, kongruencia és egyéb terapeuta változók.

3.9.4. Önexploráció és egyéb kliens változók.

3.9.5. Az önkép fejlődése, jellemzői, patológiája.

3.9.6. Rogers személyiségfejlődési elmélete.

3.9.7. A személyközpontú pszichoterápia kapcsolati ajánlata, a terápiás szövetség, és a nondirektivitás paradoxona.

3.9.8. Az áttétel megjelenése és kezelése a személyközpontú pszichoterápiában.

3.9.9. A személyközpontú pszichoterápia folyamata és hatásmechanizmusa.

3.9.10. Az encounter csoportok hatásmechanizmusa és folyamata.

3.10 Jungi pszichoterápia

3.10.1 Ismertesse a jungi szóasszociációs kísérlet lényegét! Mutassa be a jungi személyiségmodell felépítését és elemeit! A komplexus, az archetípus és a tudat közötti folyamatok legfontosabb jellemzőit.

3.10.2 A persona és az árnyék fogalma és viszonya az ego struktúrához. Soroljon példákat a legismertebb persona vonatkozásokról! Ismertesse az árnyék kollektív vonatkozásait és annak példáit!

3.10.3 A tudat szerepe, feladatai és hatása az ego struktúrára a pszichoterápiában, illetve az önismereti úton. A tudat és a kollektív tudat viszonyulási módja.

3.10.4 A libidó koncepciója Jungnál, a libido megnyilvánulási formái. A kauzalitás és a finalitás fogalma és értelmezése a jungi szemléletben.

3.10.5 Ismertesse a személyes és a kollektív tudattalan fogalmát és definícióját! Sorolja fel a kollektív tudattalan megnyilvánulási módjainak patológiás és sine morbo formáit! Ismertesse röviden az aktív imagináció módszerét!

3.10.6 Definiálja a következő fogalmakat: a komplexus fogalma, dinamikája, autonómiája. Vázolja fel a komplexus feldolgozásának útját a jungi pszichoterápiában!

3.10.7 Az archetípus fogalma, az anima és az animusz archetípusa és legfontosabb feladatai az egyéni életben és a pszichés fejlődésben. Ismertesse a legfontosabb archetípusokat az individuációs folyamatban!

3.10.8 Ismertesse az individuációs folyamat fogalmát és a Selbst archetípus szerepét a jungi fejlődési modellben. A Selbst és a vallás viszonya.

3.10.9 Álomkoncepció, álomszimbolika, álomdinamika és az álomértelmezés szintjei.

3.10.10 Az áttétel és viszontáttétel jungi értelmezése. Az áttétel módozatai és kezelésük a jungi terápiában. Az alkímiai szimbolizmus és az individuáció párhuzamai.

3.11 Dinamikus rövidpszichoterápia

3.11.1 Pszichoanalitikus terápia, analitikusan orientált és rövidterápiák azonosságai és különbségei. A dinamikus rövidterápia indikációs szempontjai.

3.11.2 A terápiás cél meghatározása és keret változásai a dinamikus rövidterápiában.

3.11.3 Az első interjú, a terápiás folyamat fázisai a dinamikus rövidterápiában.

3.11.4 Az áttétel alakulása, a viszontáttétel sajátosságai.

3.11.5 A megkapaszkodás és a termináció, a kapcsolódás és szeparáció jellegzetességei.

3.11.6 Az álommunka specifikumai a dinamikus rövidterápiában.

3.11.7 A DREAM helye a pszichoanalitikus rövidterápiás eljárások során.

3.12 Aktív analízis

3.12.1 A Stekel-i neuróziskép (parapathiák).

3.12.2 Indikációs és kontraindikációs szempontok.

3.12.3 A terapeuta aktivitása (viselkedés, kommunikációs stratégiák).

3.12.4 A fókusz, a tárgykeresés és a fókuszban tartás.

3.12.5 A terápiás helyzet és a terápián kívüli kapcsolat.

3.12.6 A terapeuta elfogadó attitűd különbségei más terápiás iskolákkal és a személyközpontú iskolával.

3.12.7 Az aktív-analízis felfogása a kreatív és borderline személyek pszichoterápiájáról.

3.12.8 A sikeres és sikertelen elfojtás szerepe a tünet és a terápia szempontjából.

3.12.9 A paciens öninterpretációja a terápia folyamatában.

3.12.10 A szignifikáns személyek bevonása, tárgykeresés, terápiás folyamat.

3.13 Individuálpszichológia

3.13.1 Adler-Freud, Adler-Jung : hasonlóságok és különbségek.

3.13.2 Az adleri holisztikus emberkép. Az individuálpszichológia fejlődépszichológiai elmélete, személyiségelmélete.

3.13.3 Adler neurózistana. A kisebbségtérkép érzés, komplexus. Adler kompenzációtana.

3.13.4 Közösségérzés, önzés, elkényeztetés, deviancia összefüggései. Az individuálpszichológia szociálpszichiátriai szemlélete.

3.13.5 Finalizmus, érvényesülés, életcél, eszménykép, ideálkép, a tökéletességre való törekvés fogalmai az individuálpszichológiában. Az egészség meghatározása a fikcionalizmus alapján.

3.13.6 Individuálpszichológiai énelmélet. Az életstílus meghatározása különböző aspektusokból. Az életstílus feltárása az individuálpszichológiai terápiában.

3.13.7 A gyermekkori emlékek jelentősége, a család-konstelláció adlerispecifikuma és az álmok hasznosítása az individuálpszichológiai terápiában. A terápia módszerspecifikus hatótényezői (egyenértékűség, korrektív emocionális kapcsolat, nondirektivitás) és eszközei.

3.13.8 Az individuálpszichológiai alapú pszichoterápiák fajtái, formái. A klasszikus adleri kauzál-finális analízis szakaszai. Az individuálpszichológia preventív szemlélete.

3.14 Pszichoanalitikusan orientált (rövid, hosszú) pszichoterápia

3.14.1 A pszichoanalitikusan orientált terápia indikációs és kontraindikációs szempontjai.

3.14.2 A pszichoanalitikusan orientált terápia kerete, terápiás szerződése, ezek különbségei a pszichoanalitikus terápiával szemben.

3.14.3 A fókuszálás kérdése és a fókusz fejlődése a rövid terápiákban.

3.14.4 A pszichoanalitikus rövid terápiák kialakulása (Ferenczi, Rank, Alexander, French, Bálint).

3.14.5 A pszichoanalitikus rövid terápiás eljárások (Malan, Mann, Luborsky, Strupp, Davanloo).

3.14.6 Az áttétel és viszontáttétel sajátosságai.

3.14.7 Az ellenállás sajátos formái és szerepe.

3.14.8 A pszichoanalitikusan orientált (rövid) terápia lezáró fázisa.

3.14.9 A terapeuta aktivitása.

3.14.10 Különbség a pszichoanalízis és a pszichoanalitikusan orientált terápia között.

3.14.11 Terápiás problémák és nehézségek a pszichoanalitikusan orientált terápiában.

3.14.12 A pszichoanalitikusan orientált hosszú terápia.

3.15 Integratív pszichoterápia

3.15.1 A katathym imaginatív pszichoterápia (KIP) fő elvei.

3.15.2 Mi a különbség az alapfok és a középfok között a KIP-ben?

3.15.3 Az ego-state terápia 10 lépése.

3.15.4 Ismertesse az NLP nyolc tartóoszlopát!

- 3.15.5 Gyázmunka NLP technikával.
- 3.15.6 Disszociatív betegségek kezelése ego-state terápiával.
- 3.15.7 A korregresszió jelentősége, azonossága és különbsége a KIP, NLP és ego-state terápiák esetében.

3.16 Mozgás- és Táncterápiás egyesület

- 3.16.1 A táncterápia kialakulása. Néhány jelentősebb táncterápiás módszer ismertetése.
- 3.16.2 A testtudati munka elméletének neurofiziológiai alapjai.
- 3.16.3 A testtudati munka szelf-fejlődés elméleti alapjai.
- 3.16.4 A kapcsolati munka lényege, szelf fejlődés- és pszichoanalitikus tárgykapcsolati elmélet alapján.
- 3.16.5 Az áttétel-viszontáttétel jellegzetességei és kezelésük sajátosságai a mozgás- és táncterápiában.
- 3.16.6 Az alkotás dimenziójának elméleti háttere.
- 3.16.7 A verbális feldolgozás jellegzetességei. A mozgásos és verbális szakaszok illeszkedése.
- 3.16.8 A vezetés jellegzetességei: instrukciók, valamint a terapeuta közvetlen testi jelenléte.
- 3.16.9 A pszichodinamikus mozgás- és táncterápia alkalmazásának indikációi, kontraindikációi.
- 3.16.10 A zene szerepe és alkalmazása a pszichodinamikus mozgás- és táncterápiában.

4. Pszichopatológia (csak nem pszichiáter szakorvosoknak)

- 4.1. A tudat és zavarainak fogalmi meghatározásai.
- 4.2. Organikus és szimptomás mentális zavarok.
- 4.3. A figyelem és zavarainak fogalmi meghatározása.
- 4.4. Pszichoaktív szerek –alkohol-drog –okozta pszichiátriai elváltozások
- 4.5. Az orientáció és zavarai.
- 4.6. Szkizofrénia
- 4.7. Érzékelés és felfogás zavarai.
- 4.8. Paranoid zavarok megjelenési formái a pszichiátriai kórképekben
- 4.9. A pszichotikus állapot jellemzői.
- 4.10. Szkizoform és szkizoaffektív zavar jellemzői
- 4.11. Az emlékezés és zavarai.
- 4.12. Affektív zavarok.
- 4.13. Az intellektus és zavarai.
- 4.14. Pánik, fóbia, szorongás.
- 4.15. A gondolkodás és zavarai.
- 4.16. Pszichoszomatikus betegségek.
- 4.17. A pszihomotorium zavarai.
- 4.18. Disszociatív és kényszerszertünet-csoport, OCD.
- 4.19. A motiváció biológiai és pszichológiai ismérvei.

- 4.20. Táplálkozási zavarok.
- 4.21. A mentális retardáció jellemzői.
- 4.22. Szexuális zavarok.
- 4.23. Geriátriai kórképek organikus és funkcionális jellemzői.
- 4.24. Alvászavarok.
- 4.25. Pszichológiai vizsgálótesztek.
- 4.26. Személyiségzavarok.